

РОЗВИТОК ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Тетяна Пятничук,
старший науковий співробітник
лабораторії технологій професійного
навчання Інституту професійно-технічної
освіти НАПН України,
кандидат педагогічних наук

Рівень розвитку практичної складової професійної компетентності майстра виробничого навчання визначається багатьма показниками.

Наявність професійних навичок й умінь як показник професійного досвіду з виконання комплексу робіт по професії характеризує практичну здатність майстра виробничого навчання успішно застосовувати набуті знання й уміння при проведенні професійно-практичної підготовки. Зміст цього показника відображає професійні вміння, професійний досвід, професійну поведінку, здатність успішно працювати у закладі освіти. Показник відображає: наявність професійних навичок й умінь, професійного досвіду з виконання комплексу робіт по професії; дотримання технологічних вимог; виконання якісних і кількісних показників згідно норм; раціональність організації робочого місця; професійне мислення, здатність виконувати професійні завдання в умовах поточного та індивідуального виробництва з необхідністю проектування, вибору виду технології, матеріалів, інструментів тощо; активність і самостійність у виконанні роботи.

Наявність професійних навичок й умінь передбачає вільну орієнтацію в навчальному матеріалі професійно-практичної підготовки, знання суттєвого, головного; точність і дієвість використовуваних знань під час розв'язання практичних завдань; оцінка якості своєї педагогічної праці.

Наявність професійних навичок й умінь уможливорює уміння: чітко визначати і ставити перед учнями цілі і задачі їх діяльності на уроці; правильно вибирати прийоми, методи, обладнання для реалізації поставлених завдань; систематично здійснювати облік роботи і контроль за роботою учнів; удосконалювати систему стимулів до праці, ефективно їх використовувати.

Наявність професійних навичок й умінь майстра виробничого навчання безпосередньо впливає на результативність професійно-практичної підготовки учнів та визначає: успішність учнів з виробничого навчання, виробничої практики; рівень професіоналізму учнів; рівень знань і вмінь учнів, продемонстрованих під час підсумкової атестації, державної кваліфікаційної атестації; конкурсів професійної майстерності; інтелектуальний розвиток учнів: здатність систематизувати, узагальнювати і використовувати отримані вміння для досягнення практичних цілей; задоволеність учнів професійно-практичною підготовкою та її результатами, їх ставлення до навчання.

Наявність професійних знань є безумовною складовою професійної компетентності майстрів виробничого навчання. Вони є одним із джерел схильностей людини, необхідною умовою розвитку здібностей, обдарувань [1, с. 137]. Професійні знання формують майстра виробничого навчання як суб'єкта професійної діяльності, оскільки знаходяться в основі всіх інших критеріїв сформованої професійної компетентності. Когнітивні здатності майстра виробничого навчання багато в чому сприяють всебічному, гармонійному розвитку особистості майбутнього робітника.

Знання алгоритмів навчання професії характеризує знання майстра виробничого навчання з технологічної послідовності виконання робіт по професії відповідно до стандарту професійної (професійно-технічної) освіти; матеріального забезпечення професійної підготовки відповідно до кваліфікаційних вимог; показників якості виконаних робіт та їхньої залежності від дотримання технології; навчального, наукового та методичного забезпечення професійної підготовки відповідно до кваліфікаційних вимог;

Уміння оцінювати, виявляти та виправляти помилки учнів ґрунтується на знанні стандарту професійної (професійно-технічної) освіти, вимог до рівня знань і умінь з кожної кваліфікації по професії та має на меті виявлення фактичного рівня умінь. Оцінювання навчальних досягнень учнів виконує

функції: контролюючу; навчальну; діагностико-коригуючу; стимулюючо-мотиваційну; виховну.

Володіння дидактичними схемами професійного навчання (прийомами навчання) проявляється у вмінні майстра виробничого навчання використовувати у професійно-практичній підготовці різні види, типи уроків у залежності від етапів формування професійної компетентності учнів: формування первинних умінь; формування складних умінь; вдосконалення умінь та формування навичок; комплексного їх застосування.

Комунікативні вміння по встановленню ділових і дружніх зв'язків між суб'єктами освітнього процесу характеризується культурою мовлення, здатністю до невербального спілкування. Це - здатність майстра виробничого навчання володіти ініціативою в спілкуванні, виявляти активність, небайдуже відгукуватися на стан співбесідника, мати власний індивідуальний стиль спілкування тощо.

Педагогічний артистизм є показником педагогічної творчості та майстерності майстра виробничого навчання, передбачає його здатність до перевтілення, миттєвого перебудування у нові образи, ситуації, за допомогою яскравого виразного втілення власних почуттів, духовності, любові до дітей та предмету [3]. Як зазначає І. А. Зязюн, «здатність і вміння володіти власними почуттями, використовуючи їх з допомогою техніки і технології фахового вибору для спілкування з людьми, для розвитку і удосконалення їх людяності – чи не найперший показник майстерності актора і педагога» [2, с. 100]. Артистизм передбачає вміння педагога: створити власний стиль діяльності; здатність до самоконтролю, саморегуляції, установлення контакту з будь-якою аудиторією, розуміння психіки дітей, їх почуттів; здатність зараження своїми переживаннями, сумнівами, радістю інших людей тощо.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / Семен Гончаренко. вид. 2, доп. й випр. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
2. Зязюн І. А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: Навч. посібник. К., 1997. 302 с.
3. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: пособие для учителя. К.: Рад. шк., 1988. С.126-127.